

פלוגת המכבי (ד')

גדוד עברי ראשון חיל הרגלים הארץ ישראלי

תל אביב תש"ד

ה ת ו כ ו :

מאיר קלינסקי :

מצבה למאיר	—	—	אבנר בן שׂן
ברגעים האחרונים	—	—	א. ילישביץ
לידה במשמר	—	—	דב קלינמן
מאיר הנוטר	—	—	סרג'נט גולומב.

בנימין מזרחי :

הוא	—	—	מנחם שימבורסקי
תלמיד	—	—	מחסיה קון
אדם בהתגבשותו	—	—	ישראל פלד

אברהם ויינגורט :

בהתייחדנו עמו	—	—	יצחק ליבנה
אח על אחיו	—	—	שמעון ויינגורט

אלכסנדר פרידמן :

אלי, אלי ...	—	—	א.ל. מרגובסקי
המכתב שאחר לבוא ...	—	—	אהרן
החבר הטוב	—	—	יעקב ואקטור

ת נ ח ו מ י ם

חיילים : דום !

המזכרת

המרכז לסניפים

על הארבעה :

ארבעה נרות נשמה	—	—	אליעזר בן-ירושלים
הארבעה	—	—	חיים בן-צבי
על מות אחים	—	—	עזריה רפפורט
ארבעה שהלכו	—	—	אהרן שמיר

ל ד מ ו ת ם :

על יהודה ומאיר	—	—	ל.ט. ר. גרוסמן
----------------	---	---	----------------

יהודה גדול :

אבידה בלתי חוזרת	—	—	אליכס
פרידה	—	—	בנימין הובשטיין
עלייתו ארצה	—	—	דוד שניידר
דרך חייו	—	—	דוד גלעד
מתוך מכתביו	—	—	

מחברת מופיעה בהוצאת הפלוגה, בעזרת מרכז הסתדרות המכבי והועד הארצי למען החייל העברי

חיילים דום!

ביום שמחת תורה תש"ד, לפנות בוקר, יצאה

מכונית ממחנה הפלוגה, בדרכה לאחת הנקודות

הצבאיות בדרום. המכונית הסיעה 12 איש

מחיילי היחידה לאימוני קליעה. בשבוע האחרון

נמשכו יום-יום אימונים אלה, כהכנה להופעת

הקבוצה בתחרות הקליעה של גבתי הפלוגות

בגדוד העברי הראשון. לתפקיד זה נקבעו מיטב

הצלפים במחנה.

אך יצאה המכונית לכביש הראשי — באה

לקראתה מכונית-צבא פולנית והתנגשה בה.

המכונית שלנו נתרסקה וכל החברים שישבו

באוטו מצד שמאל — הושלכו החוצה. מכונית

צבאית שניה התקרבה מיד למקום, אספה את

הנפגעים והעבירה אותם למרפאה במחנה.

התוצאות היו איומות:

יהודה גדול נפח נפשו במקום; מאיר קליין-

סקי מת כעבור שעה קלה; אברהם וויינגרט

ובנימין מורחי הועברו במצב אנוש לבית-

החולים הצבאי ובערב מתו שניהם לאחר יסורים

קשים.

האסון הפתאומי הסעיר את המחנה כולו —

והדכאון היה רב.

למחרת הובאו החללים לקבורה. איש-איש

במקום מגוריו: יהודה בחיפה, מאיר בפתח-

תקוה, בנימין בת-לאביב ואברהם בירושלים.

גדול היה צבור המלואים בכל מקום ובראשו

חיילי היחידה וסניפי ה"מכבי".

בפלוגה הוכרו אבל.

חוברת זו מופיעה ליום השלושים למותם של

הארבעה ומציבים אנו בזה ציון גם לזכר חברנו

אלכסנדר פרידמן ז"ל הקרבן הראשון של

פלוגתנו אשר נפל גם הוא במסיבות דומות —

בתאונת דרכים, ביום 28.3.43

עץ עבות — הפלוגה. גזע איתן וענפים הרבה.

חמישה בדים נשברו, אך לא נגדעו: הם ממשי-

כים להיות קשורים אליו כתמיד... על-אף החבלה

— העץ חזק ומושרש בארץ... זו הרוח החיילית,

העברית-מכבית, אינה מפרדת ומשכחת את אנשי

הפלוגה שנלקחו מאתנו. זאת ועוד: מות האחים

יצר קשר-דם בין החיילים לפלוגה, המחיש

את רצונם המלוכד לצעוד יד ביד קדימה, עד

שארץ-ישראל תיהפך באמת לארצו של ישראל.

המ ע ר כ ת

המרכז לסניפים

למחרת יום האסון

(מתוך חוזר מס' 63/43)

ביום כ"ב תשרי תש"ד (21.10.43) שכלה
פלוגת המכבי בצבא ארבעה בנים אשר נספו
בתאונת דרכים בשעת מלוי תפקידם.
— — — זהו יום אבל לא לפלוגה בלבד
אלא לכל תנועת ה"מכבי".

— — — במשך שני דורות, בגולה ובארץ,
שקדנו על חנוך הנוער העברי ברוח החשמונאים,
הטפנו ופעלנו למען תקומת הכח העברי. המונים
אמנו ידם ועינם ואמצו את נפשם למען יוכלו
לעמוד בשער ולהגן על עמם לכשידרשו.

— — — מיום פרוץ המלחמה הזאת, ראינו את
ההתנדבות לצבא כמפעל בעל חשיבות לאומית

ראשונה, כמלוי היעוד המכבי, ואלפי המכבים
וחניכי המכבי בצבאות הלוחמים בהיטלר —
הנם עדות חיה לכך.

— — — כל דרך לשחרור ותקומה לאומית
מחיבת קרבנות. אנו ידענו להקריב, אנו גם
נדע להמשיך במלחמתנו עד לנצחון.

— — — ביום השלשים לקרבנות הפלוגה,
יעלו חברי הסניפים את זכרם ויצינו את מפעלם
המכבי העליון, אשר התבטא בהתנדבותם לצבא
השחרור ובהקמת פלוגת המכבי בצבא.

מרכז הסתדרות ה"מכבי" א"י

ארבעה נרות נשמה...

עינינו גלויות — והשלמנו. זו העובדה —
ואין לשנותה. יהודה ומאיר ואברהם ובנימין —
אחים לנשק — אינם אתנו עוד.

ביום שמחת תורה, עם שחר, עזבו שתי
עשרות חיילים עברים את המחנה בדרכם
למטווחי-האימונים. חמושים וטעונים יצאו
לדרך... והנה התנגשות פתאומית — והמכונית
מרוסקת לשנים...

יהודה, הטוב והצנוע, נתמעך כולו ומת
במקום כשהוא משאיר אתריו שלולית דם
גדולה... מאיר, הענוג והחינני, נפצע ברקתו
וצלעותיו והובא בהכרה מעומעמת למרפאת
המחנה. ראיתו: מחייך לעומתנו ובת-צחוק
מרחפת על שפתיו — והוא כבר מת... אברהם,
הישר והמסור, נחבל בראשו ודם שתת ללא-
הרף מאונה נוסף לידו שנשברה. נלקח לבית-
החולים, בלי הכרה, ואחרי הצהרים יצאה
נשמתו... בנימין, הפשוט והנאמן, נשבר לו
חוט שדרתו. התפתל ביסורים על ערש דווין
וגסס ארוכות, עד שגם הוא — האחרון —
החזיר נשמתו לקונו באשמורה הראשונה של
הלילה...

היחיד, ביניהם, שדבר אלינו לפני מותו היה
מאיר. במאמץ קשה אמר כמה מלים מגומגמות
ומקוטעות: „שלום לי... איני חש בכאבים... מה
שלום שאר החברים..." חבריו — אנחנו שחיינו
בצוותא עשרים וארבע שעות ביממה; חבריו —
אנחנו שצעדנו במשותף לקראת המות בשביל
החיים, אם לא שלנו הרי של זולתנו... שאלת
לשלומנו, מאיר, ואנו פצועי-לב נשארנו...
השלמנו עם העובדה, על אף קשי מרירותה, כי
חסרי אילויות הננו — אך נשבענו על
קברותיכם הרעננים להמשיך בדרך... אתם
יצאתם לאימונים, שכן הכנית הם למעשים של
ממש... הדרך מוליכה הרחק מזה — ואנו נמשיך
בה הלאה...

בשמחת תורה נסתיימה קריאת התורה, ובו
ביום התחילה הקריאה מחדש, מ„בראשית".
אתם סיימתם את שלכם, ועלינו — חבריכם
להקרב — נשאר לחזור ולתבוע זכויותינו
מהדש, מבראשית... והתביעה אחת: הזכות
להילחם, כשליחי העם, יחד עם בני-בריתנו ונגד
אויבינו. האויב עדיין לא ניצח — וידנו תובעת,
וגם תהיה, בין מנצחיו... רוחנו דרוכה — והיא
תגאל המכם!

אריעזר בן-ירושלים

הארבעה

ארבעה חיילים יהודים, צעירים, בריאים
בגופם, חזקים ברוחם.

ארבע דמויות יקרות, שונות אחת מהשניה,
כל דמות ומקורה, ונתיבה המיוחדת.

האחד — יליד הארץ, בן המושבה, צמח
וגדל על קרקע המולדת, סמל הנוער העברי
בארצנו, דרוך למעשים ולהגשמה ציונית, מתנדב
בנפשו ומוכן לכל צו, לכל תפקיד שידרש.

השני — יליד הארץ אף הוא, מעדת הספרדים,
בשכונות העוני שעל גבול תל-אביב קיבל חנוכו.
דרכו אלינו — ארוכה, זרועת מכשולים, תוך
התירה עקשנית לפרוק את עול העבר ולהתעלות
עם הצבור החדש, המתקדם.

השלישי, יליד הונגריה, עודנו צעיר לימים
— ונתבע לשאת בעול החיים הקשים. זה מטביע
את חותמו על עצוב אופיו, איש פשוט, ישר,
צנוע, טוב לב וידיד לכל, שותף לכל מאמץ.

הרביעי — בן להורים אדוקים בעיירה בפולין.
עלה ארצה עם גל העליה הגדולה שלפני
כאורעות תרצ"ו וחודר מיד למערכות העבודה.
פועל החי על יגיע כפיו, ער לכל המתרחש,
זבלבו יוקדת אש, זוהרות תקוות...

ארבעה. ארבעה עולמות, שונים זה מזה
במקור מחצבתם, בחזונם, בדרכם, אך ארבעתם
כאחד התלכדו לענין אחד גדול המשותף לכולם —

לכולנו. כאן, בפלוגה, בחיים, בפעולה, מצא איש
את רעהו, כאן צעדו בשביל המשותף, כאן נשזר
החוט המחבר והמקרב לחיים, למלחמה ול...מות.
חיים בן-צבי

על מות אחים

כרעם ביום בהיר בא עלינו האסון, גבוכים
ואבלים עמדנו מול השמש העולה...

מדמה אני לשמוע את צחוק הגורל... היום,
יום שמחת-תורה, היום היחיד בו הותר לנו
לעלות, לרקוד, דוקא היום הונף המגל על ארבעה
מחברינו ונגדעו ארבעתם בעודם באבם.

גם ביום זה, המיוחד, לא פסק ממחולו המות
המשתולל. בכל אשר תפנה, בחזיתות השותתות
דם או בבית אשר בפרוור הנודח, על-פני הים
ובאוויר — בכל אשר תביט העין — יש ותיתקל
במודעה שחורת שוליים, במגן-דוד או צלב
תקועים ערירים בשדות-קטל או בקברות-אחים
גם בלי ציון ואות. ואולם, כאן יצאו בחורים
בתפקיד, בדרך אל מקום אימוניהם נסעו, השכימו
קום, כי היום קצר והמלאכה מרובה, מאד מרובה.
ובטרם נדם הד המנוע המטרטר של המכונית
שהובילתם, נשאו אותם כבר באלונקה ועיניהם
הבהירות עצומות לנצח...

כאן לא תצלחנה כל מחשבות. אינני מתנחם
בזה שאינם יחידים או שאבדו בשעת מילוי
תפקידם. הלב אינו נכנע... והמחשבות, אף הן,
אינן מקילות את הכאב... כה צעירים היו, עוד
רבות צפו מהחיים ונכונים לתת להם — והנה
תם ונשלם.

לא הוכרענו לארץ. רק השחנו ראשינו מעט,
הרכנום רגע על קברותיהם הרעננים ובשלחנו
להם את דברנו האחרון, אמרנו: מותכם, אחים,
יחשל את רוחנו.

עזריה רפופרט

ארבעה שהלכו

שבוע ימים לא ידעתי את דבר האסון. רחוק
הייתי ממחננו ועת נזכרתי בחברי, גם את אלה
אשר הלכו זכרתי עם החיים...

עוד העליתים בדמיוני, עת רבו געגועי אל
הפלוגה, אל ביתי השני. עוד חיים היו בלבי.
הם לא מתו!

וכשסופר לי, לא האמנתי. חשבתי: אך לצון
חמד הדובר, אך לא. הוא רציני היה.

האמנם? — שאלתי שנית. האמנם?
וברגעים מספר נתגלה לי כובד האסון. הם
הלכו...

ובטרם יעלו דמעות בעיני, נחפזתי ואשא
רגלי ממבשר האסון; מן האנשים אשר סביבי;
מן האור הבוקע מן הצריפים, ובלב כבד התבודד
התבודדתי עם אחי, בשדה המוליך אל אהלי...
היתכן, כי לא אשמע את שירתך עוד,
מאיר?

היתכן, כי אתה, יהודה, החזק והשקט,
הלכת לבלי שוב?

ואתה, אברהם — הן רק לפני ימים
מעטים בקשתני כי אעזור לך בקבלת חופש
קצר, כדי להתראות עם בחורתך, האוהבת,
המחכה... הגם אתה לא תשוב עוד?

ומי יצחק, ישתובב ויסעיר אחרים כביבו
בהיעדרך, בנימין?

כן... יד הגורל ניתקה אתכם מעלינו. עזבתם
אותנו ותלכו אל אלכסנדר. חברנו, הרחק,
הרחק, אל עולם אחר; עולם שכולו טוב, הוא
עולם הנשמות — במרומים...

ואשא עיני אל-על, ותבקע הרוח את העננים,
ויפתח שער הרקיע ודמות ניצבת בשער: נער
אדום שער וחיוך של טוב על פניו שפוך.

הרי אתה הוא זה, אלכסנדר. אתה, שחיך
קופחו עת נטלת תרמילך ותלך לחופשה. הלכת
ולא חזרת. ובמחנה נשאר המכתב מהוריך אשר
בגלות, שכה ציפית לו. המכתב שאחר לבוא...

לא בודד תהיה עוד. אורחים אליך באו. בכאב
לבנו שלחנום אליך. למרות רצוננו עזבונו. אך
אם הלכו, אנא, אלכסנדר, היה נא להם מזרח
בארץ האלמות!

ומאין הסוף, על גבי ענן, אל השער צעדו
ארבעה המומתים...

מאיר! ראיתך שם, על גבי הענן ודמיתי, כי
שרת. שרת את אשר שרת בנשפנו, ארבעה ימים
לפני מותך: „מן ההר ומן העמק, צועדים עם
הרובים...” צעדת ושרת, צעדת ושרת, על גבי
הענן ואתה שופע עלומים ובת־צחוקך נצחית —
לעולם לא אשכחנה. ונתרחקת מעמי, אך שירך
לא נדם...

אחרי מאיר, צעדת אתה, יהודה. גבה־קומה,
זקוף וגאה, ונזכרתי ביום בו באת אלינו, לפני
שנתיים. נכנסתי אז לאוהל וראיתך שרוע על
מטתך. שקט היית וטוב־לב. חבר נאמן ומסור.
עמך ועם מאיר עברנו על־פני מכשולים ותלאות
בגלגולינו הרבים. שנתיים חיינו במחיצה אחת.
ידענו שמחות ושעשועים, גם יגונות ויסורי־נפש...
בשלוה נפשית, ראיתך אברהם, בצעדך על־
פני העננים ועל פניך — חיוך הנצחי, אשר לא
סר אף ברגעים קשים...

מאסף, בתהלוכה זו אל הנצח, אל העולם
שכולו טוב, היית אתה, בנימין. לא צעדת כשאר
חברייך. בעיני רוחי לא יכולתי לראותך צועד
בקצב, כי מעולם לא ידעת קצב. מעולם לא
היית רתום למרכבת השלוה והדייקנות. צוהל
ראיתך, מדלג מענן אל ענן וכולך אומר חיים
ושמחה...

הלך שער הרקיע ונתרחק ואף אתם, חברי
היקרים, נתרחקתם עמו. עברתם את הסף; לחץ
אלכסנדר את ידיכם ויכסה הערפל את השער
ותיעלמו...

גז החזון ויכבד עלי לבי, כי רק אז, עת
נעלמתם מעיני רוחי, ידעתי, כי לא אוסיף
ראותכם עוד.

הלכתם לבלי שוב...

אהרן שמיר

בנימין מזרחי

נולד בתל-אביב בשנת 1922. המצב הכלכלי הקשה של המשפחה גרם לו להפסיק למודיו ולצאת לעבודה. לעזרת ביתו. את חיי הנוער, על הצד החברותי והלאומי, שאב מן ה"מכבי" שהסתופף בצלו עוד מילדותו. צעיר לימים התגייס לפלוגה והיה מסור ונאמן לתפקידיו.

הוא...

— — — הוא היה איש מן השורה. בגדולות לא הלך. בפשטות ובשקט עשה דרכו. מבלי להשיג גבול חבריו ומבלי להכריחם לקבל דעתו. אך תמיד בלט רצונו העז לעזור לחבריו. תלונותיו, גם באם הושמעו ברבים, נאמרו בלי נימה של מרידות והן היו כעין בקשות הסבר בלבד.

משום כך היתה קרבתו נוסכת בד בטחון: הוא לא יכזיב. חייל מכבי אשר עם השורה ימשיך ויצעד — ולא יצא.

— אך הוא הוצא, לפתע, ביד המקרה האכזרי...

מנחם שימבורסקי

תלמיד...

זוכר אני ליל שמירה אחד, כשמזרחי נלווה אלי בטיולי הרגיל והמשעמם לאורך פסי הרכבת. אז הכרתיו!

למחרת בא אלי, בלי צחוק על פניו, בלי קריצת עין שובבת, הראש קצת מורד והוא כולו רצינות. הוא בא אלי, לחש לי, גמגם חצאי מלים ומאז הכרתיו עוד יותר.

כי לא ידעתיו בתור שכזה לפני כן.

אין חולקים בינינו שדמותו של מזרחי קשורה קשר חי במשהו עליו, שמח, רענן ומלא חיים. בין כשקולות „פראי ג'ונגל" מלאו את צריפנו ובין כשצלילי טנגו רכים השתפכו בחלל האויר, בין כשהרגלים והידים הונפו במחול פראי. עז ומשתולל, ובין כשאבריו התנועעו בקצב אטי עם צלילי המנדולינה — הרי תמיד, תמיד היה הוא הסוער, הרוקד בראש. זאת היא התמונה הרגילה, כזה הכרנוהו כולנו.

אולם זוכר אני ליל שמירה אחד: אני מטייל לאורך הפסים, בצל המחסנים הדוממים. בתוך החשכה השופעת שעמום בלי סוף, הצטרף אלי מזרחי.

לאט לאט מתפתחת שיחה. אני השואל והוא העונה. אני הסקרן, אוהב קצת לחטט, לגלות מה צפון תחת הצחוק השובבי ומה מרגיש הלב באמת. והוא עונה בשקט, בגילוי לב, בלי פוזה ובלי התחפשות ואף לא התפארות.

הוא חזר עתה מחופש, וחושב הוא על „הילדה שלו", וחושב ברצינות. „לא, בדברים אלה אין הוא סתם מפטפט, לא." שמחתי על

הגישה, על היחס, וטוב שהלילה חיפה על בת-
הצחוק שעל שפתי — והרי אני באמת האמנתי לו.
אנו משוחחים על תל-אביב, על חיינו לפני
התגייסותנו. היו אלה חיים קשים. הוא מאותם
הילדים שלא ראו אושר ועושר מעולם. מקטנותו
עשה מרצפות, וזה היה כל תוכן חיינו וגם
בית-ספרו.

עם פרוץ המלחמה „לא היתה עבודה יותר
ולא היה מה לעשות“. נתגלגל אצל איזה יהודי
גרמני מייצר „נזולים לעורות“ — אבל גם את
זה עזב במהרה, ולא מצא מנוחה לנפשו. אמנם
צעיר, רק בן שבע-עשרה היה, אבל הרי
הצעירים מתגייסים, למה לא יהיה בין
הראשונים? הוא וחברו ברחו מהבית, נסעו ישר
לסרפנד ולא הועיל שום דבר. כעבור שבועיים
חזר הביתה בבגדי חייל.

אני מצדי ספרתי לו על מעשי בירושלים,
על השנים שעברו עלי בלמודים. הוא הקשיב
ובטוחני שרק חשכת הלילה היא שהפריעה לי
לראות את התוגה על פניו ושמעתי רק את
המלה חבל ש... ונדם.

למחרת בא אלי בלי צחוק על פניו, בלי
קריצת עין שובבת, ומחברת בידו ואף אני באתי

לקראתו וספר לימודים בידי.

כך הושלמה דמותו של מזרחי הצוחק, העליון,
הרוקד והמלא חיים כשמחברת הלימודים בידו...

מחסיה קון

אדם בהתגבשותו

קשה מאד להשלים עם המחשבה שמזרחי,
זה הבחור החסון, בגוף ובנפש, איננו כבר
בתוכנו. קשה מאד להעלות בכתב דברים לזכרו.
עדיין לא השתחררתי מאותה התוגה העמוקה
והתימהון המזעזע של אדם אשר מתו מונח
לפניו... יותר מדי קרובים אנחנו איש לרעהו,
תוך תנאים, הווי וגורל משותפים. וכשאני
מתהלך במחנה ונפגש עם כל האנשים — מרגיש
אני מאד-מאד את היעדרם של כל אלה אשר
נקטפו באסון הזה ובמיוחד את העדרו של
מזרחי, חברי למחלקה, ומכאן — חברי לשמירה,
לעבודה ולצריף.

הוא היה אדם פשוט במיטב המובן של המלה.
משחר נעוריו התחיל בעבודה להרויח לחמו, בלי
כל אפשרות לחיות את חיי הילדות התמימים

והמאושרים, חסרי הדאגה. בגיל צעיר מאד הוטל עליו ללחום את מלחמת הקיום, בתוך סביבה מפוקפקת מאד ביכולתה החינוכית — הרחוב...

כשמלאו לו 17 שנה התגייס לצבא. בשיחות אתו לא העלמתי אף פעם את השאלה על המניעים העיקריים לצעדו זה, אך ברור שזאת היתה התנדבות כנה ואמתית, של הרגשת חובה אלימנטרית. התלבט קשות עם המשטר והסדר הצבאי, אולי יותר מאשר משהו אחר בתוכנו, כי הוא היה איש חפשי, במובנו החיובי ולעיתים גם השלילי שבמושג הזה. סוף-סוף חי לפני התנדבותו בתוך אותה אוירה של "חיפש" האופיינית כל-כך להרבה נערים מבני עדתו. אך הוא התרגל, יתר-על-כן, אני מרשה לי אפילו להגיד — חל מפנה בחייו, בתפיסתו. הוא ניער מעל עצמו הרבה מההרגלים האסוציאליים שמצטיינים בהם רבים מאלה אשר ראשית קשריהם עם העולם והסביבה בא תוך-כדי מלחמת קיום ללא מעצורים. עבדתי אתו בכל מיני עבודות. לעולם לא השתמט לעולם לא נצל את חברו לעבודה ולא השתחרר מאיזה תפקיד בלתי נעים על חשבונו של השני. הוא

התמרמר לפעמים על הסידור הבלתי צודק, אך לא בא בטענות ובטרוניות נגד משהו. מוחו ולבו היו תמיד פתוחים להסברה נבונה ומתאימה.

הוא גם התחיל לחשוב ביתר רצינות על עתידו. ברור היה לו שהוא לא יוכל לחזור לחייו הקודמים. זכורני, כן באחת השיחות על תכניות ההתישבות לחיילים לאחר המלחמה, גילה יחס חיובי והתעניין בפרטי הפרטים של ההתישבות. נדמה לי שהרעיון הזה הושרש אצלו. ותוך-כדי הקמו מסכת חינוך חטפה המות בצורה כה טראגית. יום תמים נאבק עם פצעיו. קוינו שהוא החסון יתגבר, אך אנושים מדי היו פצעיו והוא כרע, נפל. יהי זכרו שמור בתוכנו.

ישראל פלד